

§ 217

Valtuutettu Otso Kivekkään toivomusponsi hengailupaikoista nuorille

HEL 2023-005756 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 26.4.2023 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään nuorten aloitteita 26.4.2023 kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan toivomusponnen:

"Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitettävän mahdollisuutta luoda ulkotiloihin enemmän paikkoja, jotka soveltuvat nuorten hengailuun. Hengailupaikkojen ei tarvitse olla vain hengailua varten tehtyjä, vaan hengailun mahdollisuutta voidaan tukea muun rakentamisen yhteydessä. Olennaisimmat hengailupaikan varusteet ovat jonkinlainen katos, jonkinlaisia istumapaikkoja ja jotain tekemistä." (Otso Kivekäs)

Nuorten hengailumahdollisuuksien parantaminen otetaan huomioon kaupunkiympäristön toimialalla meneillään olevissa töissä. Nuoria kiinnostavien hengailupaikkojen suunnittelussa tehdään tiivistä yhteistyötä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa.

Kaupungin tavoitteena on rakentaa puistoja ja ulkotiloja, joissa kaikki viihtyvät. Tällä hetkellä Helsingissä on useita ulkona hengailuun ja oleskeluun sopivia paikkoja kuten ulkoliikuntapaikkoja sekä esimerkiksi skeittaus-, skuuttaus- ja bmx-pyöräilypaikkoja. Puistoissa, viheralueilla ja aukioilla on oleskelupaikkoja. Helsingissä on myös katutaidepaikkoja ja useita grillipaikkoja.

Nuorisotalojen ja koulujen pihojen viihtyisyyteen ja oleskelumahdollisuuksiin kiinnitetään suunnittelussa huomiota. Kaupungin nuorisopalveluilla on noin 70 nuorisotilaa eri puolilla kaupunkia, osan yhteydessä on myös piha-alueita. Nuorisopalvelujen palveluverkkoon kuuluu lisäksi monipuolisia ulkotiloja, kuten Pihlajamäen nuorisopuisto, Syötävä puisto Mustikkamaalla, Kumpulan koulukasvitarha ja Fallkullan kotieläintila.

Nuorisopalvelujen hallinnoimien tilojen lisäksi koulujen ja päiväkotien pihat sekä leikkipuistot ovat suosittuja paikkoja, joissa nuoret viihtyvät myös iltaisin ja viikonloppuisin. Ne ovat tuttuja, lähellä ja helposti saavutettavissa. On kaupunkilaisten kannalta tarkoituksenmukaista, että koulujen ja päiväkotien pihoja voi käyttää myös varsinaisten toiminta-aikojen ulkopuolella. Hengailun kaltaisen toissijaisen käytön huomioiminen jo suunnitteluvaiheessa on perusteltua, koska näin voidaan löytää suunnitteluratkaisuja, jotka vähentävät vahingontekoa ja muita lieveilmiöitä ja lisäävät paikkaan liittyvää omistajuuden tunnetta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla käytössä oleva tilasuunnitteluohje tukee koulujen ja päiväkotien piha-alueiden suunnittelua kaupunkilaisten monipuolisen käytön tavoitteen mukaisesti. Uudis- ja peruskorjauskohteiden tilasuunnitteluohjeistuksessa korostetaan, että suunnittelussa tulee huomioida kaupunkitasoiset linjaukset asukaskäytön tukemisesta ja tilojen - myös ulkotilojen - tehokkaasta käytöstä.

Koska koulujen pihat ovat avoimia kaikille kaupunkilaisille, turvallisuus on keskeinen näkökohta, joka tulee huomioida myös ilta- ja viikonloppukäyttöön soveltuvien pihojen ratkaisussa. Pihojen tulee tukea myönteistä käyttäytymistä ja suunnitteluratkaisujen olla sellaisia, että ne ennaltaehkäisevät ilkivaltaa ja häiriökäyttäytymistä. Istuskelupaikat voivat houkutella muidenkin asukkaiden kuin nuorten illanviettoa, mikä saattaa aiheuttaa turvallisuusuhkia. Näköyhteys ympäristöstä ehkäisee ilkivaltaa ja muun muassa päihteiden käyttöä katseilta suojassa.

Esimerkiksi liikuntapuistojen yhteyteen on toivottu lisää istuskelupaikkoja ja oheispalveluja, kuten vessoja sekä riittävää iltavalaistusta. Lapset ja nuoret haluaisivat viettää enemmänkin aikaa näissä mieluisiksi ja turvallisiksi koetuissa paikoissa. Mahdollistamalla erilaisia oleskelu-

paikkoja esimerkiksi liikuntapalvelujen yhteyteen myös ne nuoret, jotka eivät välttämättä halua tulla pelkästään liikkumaan, voivat viettää puistoissa aikaa ja saada lisää kontakteja ikätovereistaan.

Useimmissa liikuntapuistoissa on nykyisellään ulkoalueita, jotka ovat käytettävissä ilman varausta. Esimerkiksi koripallokentät ja monitoimiareenat tarjoavat tekemistä kaikenikäisille helsinkiläisille, jos tuo omat välineet mukanaan. Nuorisoa kiinnostavat välineet kannustavat liikkumaan, ja yleensäkin mielekäs liikunnallinen tekeminen kanavoit nuorten energiaa myönteisellä tavalla.

Tärkeää hengailun mahdollistamisen osalta on tuoda mielekästä tekemistä nuorten jo ennestään suosimiin paikkoihin, jossa nuoret voivat kokea olevansa tervetulleita, ja joissa toisaalta turvalliset aikuiset ovat tarvittaessa saatavilla ja näköpiirissä. Nuorten omien tarpeiden ja toiveiden kuuleminen on tärkeää sijoittumista suunniteltaessa.

Tulevaisuudessa lasten ja nuorten turvallisuuden tunnetta parannetaan erityisesti kaupunki uudistusalueilla, alueiden yleisilmettä parantamalla ja vähentämällä roskaisuutta yleisillä alueilla. Lasten ja nuorten tapamisissa on korostunut toive paremmin hoidetusta ympäristöstä.

Nuorten toivomia katoksia ja penkkejä tullaan lisäämään tarkoituksenmukaisesti paikkoihin myös muualla kuin kaupunki uudistusalueilla, uudisrakentamisen ja peruskorjauksen yhteydessä. Niiden lisäämismahdollisuuksia tullaan pohtimaan ulkotilojen kehittämisessä aiempaa aktiivisemmin. Parhaisiin ratkaisuihin päästään tekemällä tiiviistä yhteistyötä nuorten kanssa ja eri toimialojen välillä. Pysyvämpien hengailuun sopivien ulkotilojen lisäksi on mahdollista tuottaa väliaikaisia, kevyempiä ratkaisuja, jotka mahdollistavat lasten ja nuorten hengailun.

On tärkeää, että koulujen pihojen suunnitteluratkaisut ovat sellaisia, että ne tarjoavat aidosti kiinnostavaa tekemistä nuorille ja varustelu tukee nuorten aktiivisuutta. Sitä mukaa kun uusia kouluhankkeita valmistuu, myös ulkotiloihin voidaan toteuttaa nuorille soveltuvaa laadukasta ympäristöä. Joka kesä toteutetaan useita päiväkotien ja koulujen pihojen korjaushankkeita, joissa mm. parannetaan aurinkosuojausta sekä lisätään liikunta- ja oleskeluvarusteita. Vuorovaikutus suunnitteluvaiheessa saa nuoret tuntemaan pihat omakseen ja huolehtimaan ympäristöstään.

Vastaus perustuu kaupunki ympäristölautakunnan, kasvatus- ja koulutuslautakunnan sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausuntoihin. Niissä on tuotu esiin useita käytännön esimerkkejä, miten nuorten hengailumahdollisuuksia on suunnittelussa huomioitu. Lausunnot ovat kokonaisuudessaan asian päätöshistoriassa.

08.04.2024

Asia/21

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnien ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 16.01.2024 § 10

HEL 2023-005756 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liitteenä olevasta valtuutettu Otso Kivekkään toivomusponnesta liittyen nuorten hengailupaikkoihin:

Kaupunginvaltuusto on merkinnyt tiedoksi nuorten aloitteet ajalta 1.7.–31.12.2022. Nuorten aloitteisiin liittyen kaupunginvaltuusto on edellyttänyt selvitetävän mahdollisuutta luoda ulkotiloihin enemmän paikkoja, jotka soveltuvat nuorten hengailuun.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että nuorille mahdollistetaan hengailu, mielekäs oleskelu julkisissa ulkotiloissa ja että tämä tavoite huomioidaan toimialan piha-alueiden suunnittelussa. On kaupunkilaisten kannalta tarkoituksenmukaista, että koulujen ja päiväkotien

pihat voidaan aktivoida ja tarjota kaupunkilaisten käyttöön myös varsinaisten toiminta-aikojen ulkopuolella iltaisin ja viikonloppuisin.

Lautakunta katsoo, että nykyisin käytössä oleva toimialan tilasuunnitteluohje tukee koulujen ja päiväkotien piha-alueiden suunnittelua kaupunkilaisten monipuolisen käytön tavoitteen mukaisesti. Toimiala korostaa uudis- ja peruskorjauskohteiden tilasuunnitteluohjeistuksessaan, että suunnittelussa tulee huomioida kaupunkitasoiset linjaukset asukaskäytön tukemisesta ja tilojen – myös ulkotilojen – tehokkaasta käytöstä. Uudis- ja peruskorjauskohteissa sekä erityisissä pihojen parannushankkeissa vastuuhenkilöiden tulee huolehtia, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilasuunnitteluohjeiden asukaskäyttöä ohjaavat sisällöt tulevat suunnittelussa huomioiduiksi.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan hallinnassa olevista ulkotiloista nuorten hengailuun soveltuvia ovat erityisesti koulujen pihat. Koulujen varsinaisen toiminta-ajan käyttöä ohjaavat samat tavoitteet kuin iltajan käyttöä; nuorten mielekäs tekeminen, liikuntaan kannustava ympäristö ja valvottavuus. Päiväkodin pihat ovat avoimia asukaskäytölle samoin kuin koulunpihatkin, mutta päiväkodin pihojen varusteet ja leikkivälineet on suunnattu pikkulapsia varten, joten ne eivät sovellu yhtä hyvin nuorison hengailuun kuin koulunpihat, vaan niiden luontevaa vapaa-ajan käyttöä on tarjota perheille pikkulasten leikkipaikka.

Vapaa-ajan käyttö ei ole ohjattua ja valvottua toisin kuin koulupäivän ajan toiminta. Koska koulun pihat ovat avoimia kaikille kaupunkilaisille, turvallisuus on keskeinen kaikkia toimialan kohteita koskeva näkökohta, joka tulee huomioida myös iltaja viikonloppukäyttöön soveltuvien pihojen ratkaisuja arvioitaessa. Pihojen tulee tukea positiivista käyttäytymistä ja suunnitteluratkaisujen tulee olla sellaisia, että ne ennalta ehkäisevät ilkivaltaa ja häiriökäyttäytymistä. Istuskelupaikat voivat houkuttaa muidenkin asukasryhmien kuin nuorten illanviettoa, mikä saattaa aiheuttaa turvallisuusuhkia nuorten hengailun kannalta. Näköyhteys ympäristöstä ehkäisee ilkivaltaa ja muuta turvallisuusriskejä aiheuttavaa käyttöä, kuten päihteiden käyttöä katseilta suojassa. Turvallisuusriskien ehkäisyä tukevat suunnitteluratkaisut parantavat näin ollen myös nuorten turvallisia hengailumahdollisuuksia esimerkiksi iltajaan.

Koulujen pihoilla leikki- ja liikuntavarustelussa tulee kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilasuunnitteluohjeiden mukaan huomioida eri ikäisten lasten ja nuorten tarpeet. Nuorisoa kiinnostavat ja aktivoivat välineet kannustavat liikkumaan ja erityisesti pelikenttien tulee olla sellaisia, että osa niistä on suunnattu pienemmille ja osa isommille pelaili-

joille. Yleensäkin mielekäs liikunnallinen tekeminen kanavoi nuorten energian positiivisella tavalla.

Piha-alueita koskevassa ohjeistuksessaan kasvatuksen- ja koulutuksen toimiala ohjeistaa huomioimaan vuodenaikojen vaihtelun ja pihojen käytettävyyden säästä riippumatta, mikä tarkoittaa sitä, että sade- ja aurinkokatoksia tulee toteuttaa kaikille pihaille ja pihojen valaistuksen tulee olla kattava. Valvottavuuden kannalta katosten tulee olla avoimia ja sijoitettu näkyvälle paikalle.

Tilahankkeiden suunnittelussa oppijat osallistetaan nimenomaan pihojen suunnitteluun. Osallistamistapoja voivat olla hankkeen pihasuunnitelman esittely ja oppijoiden kuuleminen, avoin ennakkokysely toiveista tai esimerkiksi äänestys pihavälinevaihtoehtoista tai asfalttimaalausten ideointi. Nuorten ikätasoinen osallistaminen pihasuunnitteluun on todettu toimivaksi. Lautakunta korostaa, että oppijoita tulee osallistaa jatkosakin pihojen suunnitteluun. On tärkeää, että pihojen suunnitteluratkaisut ovat sellaisia, että pihat tarjoavat aidosti kiinnostavaa tekemistä nuorille ja varustelu tukee nuorten aktiivisuutta. Vuorovaikutus suunnitteluvaiheessa saa nuoret tuntemaan pihat omakseen, huolehtimaan ympäristöstään ja kasvattaa heitä ymmärtämään osallistumisen merkityksen.

Aloitteessa toivotaan nykyistä enemmän hengailupaikkoja. Sitä mukaa kun uusia hankkeita valmistuu, myös ulkotiloihin voidaan toteuttaa nuorille soveltuvaa laadukasta ympäristöä. Lisäksi joka kesä toteutetaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa useita päiväkotien ja koulujen pihojen korjaushankkeita, joissa mm. parannetaan aurinkosuojauksia sekä lisätään leikki-, liikunta- ja oleskeluvarusteita. Mikäli hengailupaikkojen toteuttamista halutaan kasvatuksen ja koulutuksen kohteissa lisätä, tulee erityisesti koulupihojen parannushankkeisiin varata nykyistä enemmän kustannusresursseja, jolloin pihaparannushankkeiden lukumäärää voitaisiin kasvattaa nykyisestä.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Ulla Manninen, projektiarkkitehti, puhelin: 310 22493
ulla.k.manninen(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 28.11.2023 § 638

HEL 2023-005756 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Toivomusponnessa esitetään, että tulisi selvittää mahdollisuuksia luoda ulkotiloihin enemmän nuorten hengailuun soveltuvia paikkoja.

Nuorten tarve kokoontua ulko- ja sisätiloissa ja viettää epävirallista, ohjelmoimatonta aikaa ikätovereidensa kanssa turvallisissa ympäristöissä nousee esille monessa lasten ja nuorten ajanviettoa koskevassa tutkimuksessa, kuten esimerkiksi vuosittaisessa kansallisessa nuorisobarometrissa, vuoden 2022 valtiovarainministeriön kyselyssä 10-17 vuotiaille ”Lasten ja nuorten mielipiteitä julkisten varojen käytöstä”, Helsingin kaupungin nuorten budjetin vuosittaisessa tiedonkeruussa sekä vuonna 2023 kaupunkiympäristön toimialan teettämässä tutkimuksessa lasten ja nuorten kaupunkitilasta. Varsinkin nuoret kokevat usein olevansa julkisen tilan käytössä väliinputoajia – tilat ovat tarkoitettu joko lapsille tai aikuisille.

Esimerkiksi liikuntapuistojen yhteyteen on toivottu lisää istuskelupaikkoja ja oheispalveluja, kuten vessoja sekä riittävää iltavalaistusta. Lapset ja nuoret haluaisivat viettää enemmänkin aikaa näissä mieluisiksi ja turvallisiksi koetuissa paikoissa. Mahdollistamalla erilaisia oleskelupaikkoja esimerkiksi liikuntapalvelujen yhteyteen, voisivat myös ne nuoret, jotka eivät välttämättä halua tulla pelkästään liikkumaan, viettää puistossa aikaa ja saada mahdollisesti lisää sosiaalisia kontakteja ikätovereistaan.

Toivomusponnessa esitetty näkökulma otetaan huomioon toimialalla meneillään olevissa töissä sekä tehdään tiivistä yhteistyötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kanssa, eikä erillisen selvityksen katsota olevan tilanteen kehittymisen kannalta tarkoituksenmukainen.

Kaupungin tavoitteena on rakentaa puistoja ja ulkotiloja, joissa kaikki viihtyvät. Tällä hetkellä Helsingissä on useita ulkona hengailuun ja oleskeluun sopivia paikkoja kuten ulkoliikuntaliikuntapaikkoja sekä esimerkiksi skeittaus-, skuuttaus- ja bmx-pyöräilypaikkoja. Lisäksi puistoissa ja viheralueilla sekä aukioilla on oleskelupaikkoja. Helsingissä on myös katutaidepaikkoja ja useita grillipaikkoja. Luontokohteissa retkeilyä voisi tukea nykyistä enemmän, sillä niissäkin on oleskeluun sopivia piknik-alueita. Hyvä esimerkki retkeilypolusta on Viikin nuorisotyöryhmän alueella oleva Vanhankaupunginlahden luontopolku. Nuorisotalojen ja koulujen pihojen viihtyisyyteen ja oleskelumahdollisuuksiin pyritään myös kiinnittämään huomiota. Näiden suunnittelu, uudistaminen ja ohjelmointi tehdään yhteistyössä käyttäjätoimialojen kanssa.

Helsingin skeittipaikkalinjaus ja -ohjelma 2022 - 2032 hyväksyttiin kaupunkiympäristölautakunnassa 13.12.2022 ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa 17.1.2023. Kaupunkiympäristön toimiala vastaa leikkipuistojen yhteydessä olevista pienimuotoisemmista lähiskeittipaikoista sekä kooltaan vähän suuremmista paikallisista skeittipuistoista. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalvelukokonaisuuden sekä nuorisopalvelukokonaisuuden vastuulla ovat taas pääsääntöisesti suuret skeittipuistot.

Pihlajamäessä on vuosina 1997 - 2004 toteutettu erityinen nuorisopuisto, jossa on skeittauspaikka, lähiliikuntapaikka ja kesäkahvila. Alueelle toteutettiin lisäksi yhdessä nuorten kanssa oleskelualueita, joilla on myös keinuja, karuselleja ja tasapainoiluvälineitä. Ensi vuonna käynnistyvässä teemaleikkipalvelujen verkostotyössä tullaan ottamaan nuoret yhtenä erityisenä kohderyhmänä huomioon. Kansainvälisten mallien mukaan otamme huomioon eri tarpeet vauhdikkaammasta tekemisestä oleskeluun.

Katujen ja aukoiden levähdys- ja oleskelupaikat ovat nuorten käytössä. Nuorten budjetin kautta on saatu tietää, että nuoret toivovat hengailupaikoille usein penkkejä ja pöytiä, katoksia, roskiksia ja kännykän latauspisteitä sekä yleisö-wc:tä. Aiemmin suunnittelussa on jopa vältetty katoksia, koska ne ovat paikoin tuoneet esimerkiksi leikkialueille suojan lisäksi häiriökäyttäytymistä. City-käymälöiden rakentamismahdollisuudet riippuvat taloudellisista resursseista sekä sopivien paikkojen löytämisestä kaupunkitilasta, tällä hetkellä niitä on mahdollista rakentaa noin yksi vuodessa. Kännykän latauspaikkojen lisäämisen haasteena ovat taas sähkönsiirtomaksut.

Tulevaisuudessa lasten ja nuorten turvallisuuden tunnetta parannetaan erityisesti kaupunki uudistusalueilla, alueiden yleisilmettä parantamalla ja vähentämällä roskaisuutta yleisillä alueilla. Lasten ja nuorten tapamisissa on korostunut toive paremmin hoidetusta ympäristöstä sekä esimerkiksi toiveet kukkivista kasveista ja puista

Kaupunkiympäristön toimialalla on käynnistynyt Kävelyn edistämisohjelman (KH 14.3.2022) yhtenä toimenpiteenä Käveltävien katutilojen suunnitteluohjeen laatiminen. Suunnitteluohjeessa pyritään löytämään erilaisia keinoja edistää käveltäviä ja viihtyisiä katutiloja sekä lisäämään toiminnallisia elementtejä ja sosiaalisia oleskelupaikkoja katutiloihimme eri käyttäjäryhmille. Oleskelupaikat voivat olla myös erityisesti nuorille suunniteltuja. Siten edistetään julkisten tilojen avautumista ja monipuolistetaan niiden käyttäjäryhmiä, sekä osoitetaan lapsille ja nuorille, että he ovat tasa-arvoisia käyttäjiä muiden ikäryhmien rinnalla. Nuorten koontumispaikkojen tulisi olla turvallisuuden näkökulmasta riittävän avoimilla paikoilla ja arkkitehtonisesti ympäristöön avautuvia.

Pysyvien investointien rinnalla on mahdollista tuottaa väliaikaisia, kevyempiä ratkaisuja, jotka mahdollistavat lasten ja nuorten hengailun. Helsingin kaupunki on kandidaattijäsenenä mukana UNICEF:in Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyössä. Kaupunkiympäristön toimialan vastuulla on Lapsiystävällinen kunta -haun 5. toimenpiteen koordinaatio (Vahvistetaan lasten ja nuorten turvallisuuden kokemusta kaupunkitiloissa kehittämällä vuorovaikutusta). Siinä seurataan viittä eri pilottihanketta:

1. Bloomberg Harvard Collaboration Track, lasten ja nuorten turvallisuuden kokemuksen parantaminen Kannelmässä
2. Placemaking-hankkeet Kannelmässä, Malmilla ja Mellunkylässä
3. Nuorisotalojen ulkoympäristön valaistuksen parantaminen Malmi-Pukinmäessä
4. Vuotalon etupiha; Bloomberg Asphalt Art-hanke
5. Forum Viriumin kaupunkitilakokeilut Mellunmäessä.

Seurattavien, ja yhdessä nuorten kanssa toteutettavien, hankkeiden perusteella tavoitekokonaisuudessa haetaan ratkaisutapoja ja luodaan malleja vuorovaikutukseen erityisesti kaupunkitilan turvattomuuden ehkäisemiseksi.

Esimerkiksi Kannelmän nuorisotalon eteen on lasten ja nuorten toiveesta tuotu väliaikaiset, siirrettävät kalusteet, jotka luovat mahdollisuuden istuskella nuorisotalon edustalla erityisesti lapsille ja nuorille osoitetulla paikalla. Väliaikaiset kalusteratkaisut mahdollistavat myös tilan toimivuuden ja käyttöasteen testaamisen. Tavoitteena on muuttaa ympäröivän Sitratorin dynamiikkaa ja ottaa tilaa erilaisille käyttäjäryhmille. Kokeilulla testataan myös sitä, miten hyvin tämän kaltainen interventio vastaa tähän tarpeeseen. Vastaava kokeilu on meneillään myös Kontulan kirjaston edessä, jonne on osoitettu erityisesti lapsille tarkoitettu oleskelupaikka, joka tarjoaa myös suojaa sateelta ja paahteelta. Molemmissa kokeiluissa on hyödynnetty placemaking-menetelmiä, joiden mukaan toteutukset on suunniteltu yhteiskehittämällä ratkaisuja lasten ja nuorten kanssa.

Nuorten toivomia katoksia ja penkkejä tullaan lisäämään jatkossa entistä enemmän, tarkoituksenmukaisiin paikkoihin, uudisrakentamisen ja peruskorjauksen yhteydessä. Niiden lisäämismahdollisuuksia tullaan pohtimaan ulkotilojen kehittämisessä aiempaa aktiivisemmin. Parhaisiin ratkaisuihin päästään tekemällä tiiviistä yhteistyötä nuorten kanssa ja eri toimialojen välillä. Innovatiivisimmat ratkaisut kaupunkitilojen väliaikaiskäyttöön ja kokeilujen kohdentamiseen erilaisille käyttäjäryhmille on tuotettu muun muassa yhteistyössä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan,

kaupunkiympäristön toimialan ja kanslian aluerakentamisyksikön kanssa. Suunnitteluprosessiin on otettu mukaan näkökulmia myös esimerkiksi kanslian turvallisuus- ja valmiustimiltä ja alueiden yhdyskuntatyöntekijöiltä. Näin mahdollisimman monet näkökulmat tulevat otetuksi huomioon ja suunnitteluratkaisut palvelevat paremmin aluekohtaisia tarpeita. Jatkossa yhteistyötä tulisi tiivistää esimerkiksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa koulujen pihosta sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kanssa kirjastojen, nuorisotalojen ja liikuntapaikkojen yhteyteen soveltuvista oleskelun ja matalan kynnyksen liikkumisen paikoista.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Maria Hyövälti, maisema-arkkitehti: 09 310 37494
maria.hyovalti(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 10.10.2023 § 143

HEL 2023-005756 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ei kannata erillisen selvityksen tekemistä mahdollisuuksista nuorten hengailupaikkojen lisäämiseksi. Lautakunta kannattaa toivomusponnessa esitetyn näkökulman huomioimista menossa olevassa palveluverkkotyössä ja muussa toimialan työssä.

Kaupunginvaltuusto edellyttää selvittävän mahdollisuutta luoda ulkotiloihin enemmän paikkoja, jotka soveltuvat nuorten hengailuun. Hengailupaikkojen ei tarvitse olla vain hengailua varten tehtyjä, vaan hengailun mahdollisuutta voidaan tukea muun rakentamisen yhteydessä. Olennaisimmat hengailupaikan varusteet ovat jonkinlainen katos, jonkinlaisia istumapaikkoja ja jotain tekemistä.

Nuorten ulkotilat, jotka ovat heille sopivia ja joihin he kokevat olevansa tervetulleita, ja mahdollisuus luoda ulkotiloihin tällaisia tiloja lisää, on tärkeä ja edelleen edistämistä vaativa asia. Erillisen selvityksen tekeminen nuorten hengailupaikkojen mahdollisuuksien lisäämiseksi ei ole tarpeellinen, koska tällä hetkellä toteuttavilla tavoilla saadaan suoraan sekä nuorilta että heidän kanssaan toimivilta työntekijöiltä tietoa tarpeista hengailupaikoille. Esimerkiksi nuorisopalvelukokonaisuuden osallistuva budjetointi Nuorten budjetti tavoittaa vuosittain yli 10 000 12–17-vuotiasta nuorta. Nuorten budjetin kyselyssä on kysytty vuosina

2022 ja 2023, mitä nuoret haluaisivat parantaa asuinalueellaan. Tässä yhteydessä nuoret ovat nostaneet esiin toiveita erilaisista nuorten tiloista ja hengailupaikoista. Samoin kolme kertaa vuodessa nuorisopalvelukokonaisuudessa kerättävä henkilökunnan kokemustieto nostaa esille näitä tarpeita. Nuorilta ja henkilökunnalta saatava tieto nostaa esiin myös ratkaisuehdotuksia nuorten hengailuun sopivista tiloista.

Nuorisopalvelukokonaisuudella on erilaisia nuorisotiloja Helsingissä noin 70 eri puolilla Helsinkiä ja ne tarjoavat monipuolisia palveluja erikäisille lapsille ja nuorille, erityisesti noin 10–18-vuotiaille. Nuorisopalvelujen palveluverkkoon kuuluu myös monipuolisia ulkotiloja, kuten Pihlajamäen nuorisopuisto, joissa on mahdollista viettää aikaa myös toiminta-aikojen ulkopuolella. Syötävä puisto ja Kumpulán koulukasvitarha ovat esimerkkejä etenkin kesäaikaan auki olevista paikoista, joissa on monipuolista toimintaa nuorille. Samoin Fallkullan kotieläintila tarjoaa laajan piha-alueen monenlaiseen käyttöön. Joidenkin nuorisotilojen yhteydessä on myös piha-alueita, ja joiden suunnittelusta vastaa pääosin kaupunkiympäristön toimiala.

Palveluverkkosuunnittelun kehittäminen on kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan yksi keskeisistä vuosina 2023–2024. Suunnittelua pyritään tekemään jatkossa aiempaa tietoperustaisemmin ja analyysiosaamista halutaan parantaa. Palveluverkkosuunnittelulla pyritään siihen, että palvelua tarjotaan oikeassa paikassa, oikealla tavalla ja riittävässä suhteessa palvelun tarpeeseen. Kehittämisessä pyritään ensi vaiheessa muodostamaan riittävä kokonaiskäsitelmä palveluverkon nykytilasta. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että olemassa olevien nuorten koontumis- ja harrastustilojen ja tulevien toimipisteiden muodostamaa verkkoa tarkastellaan suhteessa alueelliseen väestönkehitykseen, lasten ja nuorten määrään ja sosioekonomisiin indikaattoreihin. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan lisäksi monet muut tahot järjestävät vapaa-ajan toimintaa nuorille ja tiloja, joissa nuoret voivat viettää aikaa ja harrastaa. Nämä tietotarpeet pyritään myös huomioimaan käynnissä olevassa palveluverkkosuunnittelun kehittämistyössä. Vuonna 2024 palveluverkkosuunnittelun toimintamallin kehittäminen on toimialan sitova tavoite ja etenemisestä raportoidaan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa muun muassa talousarvion toteutumisen yhteydessä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan hallinnoimien tilojen lisäksi koulujen ja päiväkotien pihat sekä leikkipuistot ovat nuorten suosimia paikkoja, joissa nuoret viihtyvät myös vapaa-ajallaan, iltaisin ja viikonloppuisin aikaa viettäen ja kavereita tavaten. Ne ovat paikkoja, jotka ovat helsinkiläisiä nuoria lähellä ja siten helposti saavutettavissa. Hengailun kaltaisen toissijaisen käytön huomioiminen jo suunnitteluvaiheessa olisi perusteltua, koska näin voitaisiin kenties löytää suunnitteluratkaisuja, jotka vähentäisivät vahingontekoa ja muita lieveilmiöitä ja lisäisivät paikkaan

liittyvää omistajuuden tunnetta. Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii kaupunkiympäristön suunnittelusta ja kehittämisestä, ja se myös vastaa kaupungin tilaomaisuuden hallinnasta.

Useimmissa liikuntapuistoissa on nykyisellään ulkoalueita, jotka eivät ole varattavia ja siten käytettävissä spontaaniin toimintaan, kuten esimerkiksi koripallon pelaamiseen kavereiden kanssa. Koripallokentät ja monitoimiareenat tarjoavat tekemistä kaikenikäisille helsinkiläisille, mikäli tuo omat välineet mukanaan. Tärkeää hengailun mahdollistamisen osalta on tuoda mielekästä tekemistä nuorten jo ennestään suosimiin paikkoihin, jossa nuoret voivat kokea olevansa tervetulleita, ja joissa toisaalta turvalliset aikuiset ovat tarvittaessa saatavilla ja näköpiirissä. Nuorten omien tarpeiden ja toiveiden kuuleminen on tärkeää sijoittumista suunniteltaessa. Keskeisenä tietolähteenä toimii edellä mainittu Nuorten Budjetin tiedonkeruu. Lisäksi esimerkiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kouluterveyskyselyssä kysytään nuorilta näkemystä oman alueen oleskelutilojen riittävydestä.

Skeittipaikat edistävät nuorten liikuntamahdollisuuksia ja niitä koskeva Helsingin skeittipaikkalinjaus ja -ohjelma 2022–2032 hyväksyttiin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa 17.1.2023 ja kaupunkiympäristölautakunnassa 13.12.2022. Skeittaukseen liittyy sosiaalinen ulottuvuus, eli lajia harrastetaan usein kavereiden kanssa sekä skeittipaikoilla että spontaanisti kaupunkiympäristössä. Ohjelman mukaan tavoitteena on skeittipalvelun alueellinen tasapuolisuus. Kaupunkiympäristön toimiala vastaa leikkipuistojen yhteydessä olevista pienimuotoisemmista lähiskeittipaikoista sekä kooltaan vähän suuremmista paikallisista skeittipuistoista. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalvelukokonaisuuden sekä nuorisopalvelukokonaisuuden vastuulla ovat pääsääntöisesti suuret skeittipuistot.

Pysyvämpien hengailuun sopivien ulkotilojen lisäksi on mahdollista tuottaa väliaikaisia, kevyempiä ratkaisuja, jotka mahdollistavat lasten ja nuorten hengailun. Kaupunkiympäristön toimialalta saadun tiedon mukaan esimerkiksi Kannelmäen nuorisotalon edessä on lasten ja nuorten toiveesta tuotu väliaikaiset, siirrettävät kalusteet, jotka luovat mahdollisuuden istuskella nuorisotalon edustalla erityisesti lapsille ja nuorille osoitetulla paikalla. Väliaikaiset kalusteratkaisut mahdollistavat myös tilan toimivuuden ja käyttöasteen testaamisen. Kyseisellä paikalla on tarve muuttaa ympäröivän Sitratorin dynamiikkaa ja ottaa tilaa erilaisille käyttäjäryhmille. Kokeilulla testataan myös sitä, miten hyvin tämänkaltaisen interventio vastaa tähän tarpeeseen. Vastaava kokeilu on meillä myös Kontulan kirjaston edessä, jonne on osoitettu erityisesti lapsille tarkoitettu oleskelupaikka, joka tarjoaa myös suojaa sateelta ja paahteelta. Molemmissa kokeiluissa on hyödynnetty placemaking-

08.04.2024

Asia/21

menetelmiä ja toteutukset on suunniteltu yhteiskehittämällä ratkaisuja lasten ja nuorten kanssa.

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Sini Perho, suunnittelija, puhelin: 09 310 71596
sini.perho(a)hel.fi